

Pravost - rozhodnutí

Dost náhodou jsem se pozastavil u jedné formulace z biblických Přísloví (16,33), která je v překladu Kralických poněkud nevýrazná a vlastní smysl – jak se mi zdá – spíše zakrývající, protože příliš snadno sklouzává do známých kolejí. Záleží ovšem na příslušné interpretaci (a tady by byla dobrá znalost hebrejštiny, kterou nemám). Na první poslech nebo pohled to vypadá „nábožensky“ zcela triviálně: lidé zakládají své očekávání a svůj odhad budoucnosti na „znameních“ (los tu je jen zástupně, srv. Ježíšovo slovo o pokolení zlém a cizoložném, které hledá znamení), ale doopravdy všechno řídí a o všem rozhoduje Hospodin. To ovšem může znít jako fatalismus: nakonec proti tomu nic nez může žádný člověk, nelze na tom nic změnit, všechno dopadne tak, jak chce Bůh. Toto pochopení však nevykazuje nic specifického pro židovskou tradici, je to jen ozvuk obecně religiózní povahy. Ale otvírá se tu – aspoň soudím – jistá pozoruhodná hermeneutická možnost, která by nasvědčovala tomu, že ona izraelská (přesně prorocká) distance ode všech „znamení“, ale také kouzel a vší magie atd. nemá jen charakter „moralizující“ a tudíž „zakazující“, nýbrž že tu je v samém základu něco mnohem závažnějšího a podstatnějšího. Nechtějme hned onen důraz na rozhodování, které je vposledu Hospodinovo, vykládat jako vyhlášení a stvrzení Hospodinovy převahy a takříkajíc „přesily“, ale ve vzpomínce na apokryfní text 3. Ezdráše, kde se mluví o „Pravdě, která vítězí na věky“, protože je „mocnější“ než cokoli (super omnia), můžeme celou věc interpretovat tak, že v bezprostřední časové perspektivě se může přece jen stát leccos, co si lidé vymyslí a za co nesou tedy odpovědnost také sami, ale že vposledu, tj. v dlouhodobé perspektivě, se vždycky nakonec ukáže, že to lidské rozhodování a zasahování do běhu událostí atd. nemá a nebude mít poslední slovo, ale že se ta moc Hospodinova, event. moc Pravdy, tj. převládnutí „toho pravého“, nakonec prosadí.

(Písek, 060228-1.)